

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 29/2019(3))

**ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ «ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΚΑΝΑΛΙ ΣΙΓΜΑ
(SIGMA TV)» ιδιοκτησίας της εταιρείας «SIGMA RADIO T.V. PUBLIC LTD»**

Ημερομηνία Απόφασης: 25 Σεπτεμβρίου, 2019

Ενώπιον: κ.κ. Ρόνας Πετρή Κασάπη, Προέδρου, Μαρίας Κούσιου, Αντιπροέδρου, Σέργιου Ποΐζη, Τάσου Κυρμίτση, Αγγελικής Λαζάρου, Χρύσως Τσόκκου και Πάνου Κανελλόπουλου, Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου στην παρούσα υπόθεση εξετάζει αυτεπάγγελτα τις από μέρους του οργανισμού πιθανές παραβάσεις των **άρθρων 26(1)(α), 26(1)(ε) και 29(1)** του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(I)/98 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) και των **Κανονισμών 21(1), 21(3) και 28(1)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Τα πιο πάνω άρθρα προνοούν τα εξής:

«26.-(1) Οι εκπομπές κάθε αδειούχου τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού οργανισμού πρέπει να διέπονται από τις αρχές –

α) Της αντικειμενικότητας, της πληρότητας και της επικαιρότητας της πληροφόρησης.

Η πληρότητα του προγράμματος μη θεματικού τηλεοπτικού ραδιοφωνικού οργανισμού διαφαίνεται:

(i) Από το ποσοστό των ενημερωτικών προγραμμάτων, εξαιρουμένων των δελτίων ειδήσεων, που μεταδίδονται μεταξύ των ωρών 12.00 και 24.00, το οποίο δεν πρέπει να είναι χαμηλότερο του 7% του ολικού χρόνου εκπομπής στη διάρκεια μιας εβδομάδας·

(ii) από το ποσοστό των πολιτιστικών προγραμμάτων που μεταδίδονται μεταξύ των ωρών 12.00 και 24.00, το οποίο πρέπει να αποτελεί τουλάχιστο το 2% του χρόνου της

εκπομπής, εκτός του χρόνου των ειδήσεων, αθλητικών εκδηλώσεων, τηλεοπτικών / ραδιοφωνικών παιγνιδιών, διαφημίσεων ή των υπηρεσιών τηλεαγοράς:

Νοείται ότι τα πιο πάνω ποσοστά θα εφαρμόζονται και για τους τηλεοπτικούς οργανισμούς κωδικοποιημένων εκπομπών μόνο αναφορικά με το πρόγραμμά τους που μεταδίδεται σε μη κωδικοποιημένη μορφή.

.....
(ε) του σεβασμού της προσωπικότητας, της υπόληψης και του ιδιωτικού βίου του ατόμου»

«29(1) Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί έχουν υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι οι εκπομπές τους δεν περιλαμβάνουν προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές αδικαιολόγητης βίας».

Οι πιο πάνω Κανονισμοί αναφέρουν τα ακόλουθα:

«21(1) Οι σταθμοί λαμβάνουν μέτρα, ώστε οι εκπομπές να ευρίσκονται στο ποιοτικό επίπεδο που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας».

«21(3) Οι σταθμοί υποχρεούνται όπως σ' όλες τις εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων) διασφαλίζουν σεβασμό προς την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό βίο, την επαγγελματική, επιστημονική, κοινωνική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου, η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου μεταδίδεται από σταθμό ή γίνεται αναφορά ή μεταδίδονται γι' αυτό στοιχεία τέτοια που οδηγούν στην αναγνώριση της ταυτότητας του. Η πιο πάνω υποχρέωση επεκτείνεται αναφορικά με κάθε άτομο ή την εικόνα γενικά του ανθρώπου ως ατόμου ή μέλους ομάδας».

«28(1) Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται σε εκπομπή απολαύουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς».

Υστερα από σχετική απόφαση, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου με επιστολή της ημερομηνίας **18.07.2019** έθεσε ενώπιον του οργανισμού τις διερευνώμενες παραβάσεις,

καλώντας τον οργανισμό να υποβάλει, εάν επιθυμεί, τις απόψεις τις εξηγήσεις και / ή τις παραστάσεις και / ή τις θέσεις του αναφορικά με την πιθανές παραβάσεις, γραπτώς και/ή προσωπικώς, ως επιλέξει, είτε αυτοπροσώπως και/ή μέσω αντιπροσώπου και/ή μέσω δικηγόρου της επιλογής του. Η Αρχή ενημέρωσε τον οργανισμό πως εάν επιθυμεί να υποβάλει τις απόψεις του γραπτώς, να τις υποβάλει εντός εικοσιπέντε (25) ημερών από τη λήψη της πιο πάνω επιστολής και εάν επιθυμεί να υποβάλει τις απόψεις του προσωπικώς, να πληροφορήσει σχετικά την Αρχή, το αργότερο εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από τη λήψη της πιο πάνω επιστολής, ώστε να ειδοποιηθεί ανάλογα με ειδική επιστολή. Η Αρχή ενημέρωσε, επιπλέον, τον οργανισμό να δηλώσει κατά πόσον επιθυμεί να επιθεωρήσει το διοικητικό φάκελο της υπόθεσης. Τονίστηκε, επίσης, ότι σε περίπτωση που δεν ληφθεί οποιαδήποτε απάντηση μέσα στις πιο πάνω προθεσμίες η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου θα προχωρήσει στη λήψη απόφασης χωρίς την απάντηση του Οργανισμού.

Οι διερευνώμενες παραβάσεις που τέθηκαν υπόψη του οργανισμού εκτίθενται στα πιο κάτω υποστοιχεία 1 – 6:

1. Στις **26.02.2019**, μεταξύ των ωρών **13:30 – 15:00**, ο οργανισμός μετέδωσε το πρόγραμμα «**Όλα Καλά**», κατά τη διάρκεια του οποίου συζητήθηκε «**περιστατικό μπούλινγκ**» σε δημοτικό σχολείο, που δεν διεπόταν από την αρχή του σεβασμού της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου ανήλικων παιδιών, κατά παράβαση του άρθρου **26(1)(ε)** του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου **7(I)/98** (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του προγράμματος, το οποίο έφερε την ένδειξη «**Κ**» μεταδόθηκε, μεταξύ άλλων, η εξής συζήτηση:

- **Παρουσιάστρια (Κωνσταντίνα Ευρυπίδου)**: «Πάμε να ξεκινήσουμε με το πρώτο μας το θέμα. Ένα θέμα που το έχουμε διαβάσει νομίζω οι περισσότεροι. **Μια ανάρτηση μιας πολύ γνωστής παρουσιάστριας – μανούλας** η οποία θέλησε έτσι να εκφράσει την άποψή της σχετικά με το μπούλινγκ που βιώνει η κόρη της στο σχολείο».

- **Μέλος του πάνελ (Τζώρτζια Παναγή):** «Μια ανάρτηση λοιπόν έκανε η **πρώην παρουσιάστρια Δελτίων Ειδήσεων η Θέκλα Κυριάκου αναφορικά με μπούλινγκ που υπέστη η εννιάχρονη κόρη της στο σχολείο.** Η συγκεκριμένη παρουσιάστρια έτσι τοποθετείται κατά των δασκάλων αλλά και των γονέων, σχετικά με το μπούλινγκ, γιατί είναι μια μάστιγα, πλέον, το συγκεκριμένο φαινόμενο. Το μπούλινγκ που βιώνουν πάρα πολλά παιδάκια, κυρίως τα παιδάκια, και μεγάλοι. **Όμως στη συγκεκριμένη κατάσταση έχουμε ένα εννιάχρονο κοριτσάκι,** το οποίο είναι φανερά ενοχλημένο και τοποθετείται η ίδια με μια πολύ μεγάλη ανάρτησή της στα social media».
- **Παρουσιάστρια:** «Και δεν είναι μόνο λεκτικό μπούλινγκ που υπέστη, έτσι;»
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Όχι. Σωματική βία».
- **Παρουσιάστρια:** «Ήτανε και σωματική βία. Χτύπησαν το κοριτσάκι».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Που αυτό, δεν ξέρω ποιο από τα δύο είναι το χειρότερο».
- **Παρουσιάστρια:** «Είναι και τα δύο πάρα πολύ άσχημα».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Είναι πάρα πολύ άσχημα και εννοείται ότι μια μητέρα θα αντιδράσει. Έχει κάθε δικαίωμα να αντιδράσει. Τώρα με τον ποιο τρόπο αντιδρά ο κάθε γονιός είναι δικό του θέμα».
- **Παρουσιάστρια:** «Εναπόκειται σε αυτόν».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Ακριβώς. Κάποιους μπορεί να ενοχλήσουν τα λόγια αυτά, κάποιους μπορεί έτσι να επηρεαστούν είτε αρνητικά είτε θετικά, γιατί είναι πολύ μεγάλη η ανάρτηση η συγκεκριμένη και αξίζει πολύ...»
- **Παρουσιάστρια:** «Και κρύβουνε πολύ θυμό».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Θυμό, πόνο, οργή».

- **Παρουσιάστρια:** «Και αγανάκτηση, έτσι;»
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Και αγανάκτηση, ακριβώς. Πάμε να διαβάσουμε ακριβώς το τι έγραψε η ίδια»:

*«Για όσους δεν τις γνωρίζουν αυτές είναι οι κόρες μου. Έβαλε και μία φωτογραφία με τις δύο τις κόρες. **Η Μαρίτα μου και η Βασίλειά μου. Η Μαρίτα είναι ντροπαλή και ήσυχη. Πολύ ήσυχη θα έλεγα. Σε αντίθεση με τη Βασίλεια η οποία είναι πολύ ζωηρή και καθόλου ντροπαλή. Εδώ και καιρό η Μαρίτα μου πέφτει θύμα μπουλινγκ. Μέχρι χθες προσπαθούσα με τον καλύτερό μου τρόπο να μεταδώσω στην κόρη μου να αγνοεί το κοριτσάκι και να μην την κάνει παρέα. Δυστυχώς δεν υπάρχουν εντός όλων των σπιτιών οι ίδιες πανανθρώπινες αξίες».***
- **Παρουσιάστρια:** «Μάλιστα».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Σήμερα, όμως, το ποτήρι ξεχείλισε. Πήγε ο πατέρας μου να πάρει τις μικρές από το σχολείο και το Μαριτάκι έκλαιγε πάρα πολύ. **Η «Φ» - «Φ» είναι για να μην κατονομάσουμε (σχόλιο Τζώρτζιας Παναγή)**».
- **Παρουσιάστρια:** «Το άλλο κοριτσάκι».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Ναι, μάλιστα».

*«Η «Φ» ένα κοριτσάκι αθώο σε εισαγωγικά που δεν μιλά σε κανένα και που όλοι το περνάνε ντροπαλό, πέρασε ένα βήμα παραπέρα και μαζί με δεύτερη φίλη της χτύπησαν επανειλημμένα τη Μαρίτα στην πλάτη. Απευθυνόμενη η Μαρίτα σε δάσκαλο η απάντησή του ήταν **Μα η «Φ»;** Αποκλείεται. Συγγνώμη κύριε δάσκαλε, **το ψάξατε;**» (Η Τζώρτζια Παναγή κοιτάει προς την παρουσιάστρια)*
- **Παρουσιάστρια:** «Ναι».

- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «*Η κόρη μου πήρε χαρτί από τις Πρώτες Βοήθειες με κοστώματα στην πλάτη. Από τη δεύτερα τάξη του δημοτικού έχουμε τα θεματάκια μας με το συγκεκριμένο κορίτσι*».
- **Παρουσιάστρια:** «Μάλιστα».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «*Σε περσινό περιστατικό μάλιστα μειώθηκε το δικό μου το παιδί για να επιβραβευθεί η «Φ»*».

Σε όλη τη διάρκεια της συζήτησης στην οθόνη εμφανιζόταν φωτογραφία της Θέκλας Κυριάκου.

Τίτλος στην οθόνη: «**ΧΤΥΠΗΣΑΝ ΤΗΝ 9ΧΡΟΝΗ ΚΟΡΗ ΜΟΥ» Η ΟΡΓΙΣΜΕΝΗ ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ**».

[διακοπή για έκτακτη επικαιρότητα]

Συνέχεια στο πρόγραμμα.

Τίτλος στην οθόνη: «**ΧΤΥΠΗΣΑΝ ΤΗΝ 9ΧΡΟΝΗ ΚΟΡΗ ΜΟΥ» Η ΟΡΓΙΣΜΕΝΗ ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ**»

- **Παρουσιάστρια:** «[...] για το κοριτσάκι της το εννιάχρονο που το χτύπησαν στο σχολείο».
- **Μέλος του πάνελ:** (Τζ. Παναγή): «[...] όπου καταλαβαίνουμε μέσα από όλη αυτή την ανάρτηση το πόσο θυμό έχει και ότι τα βάζει με το σχολείο, με τους δασκάλους και τους γονείς γιατί...».
- **Παρουσιάστρια:** «**Του άλλου παιδιού**».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «**Ακριβώς και γενικά παιδιών, έτσι, ότι δεν έχουν όλα τα παιδιά τις αρχές αυτές που πρέπει, έτσι, για να διαχειριστούν μια τέτοια κατάσταση**».

- **Παρουσιάστρια:** «Και τις συνέπειες όταν κάνουνε κάτι».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Ακριβώς [...]. Απλά να διαβάσω τρεις προτάσεις οι οποίες δείχνουν καθαρά τη δική της αντίδραση και το πώς θα το χειριστεί από 'δω και να πάει, αν συνεχιστεί αυτό, βέβαια:

Κι επειδή είμαι μάνα και πατέρας σας προειδοποιώ ότι την επόμενη φορά θα περάσω στο αντι-bullying. Βία στη βία. Τρομοκρατήστε τους τρομοκράτες. Αν το παιδί σου πλησιάσει το παιδί μου θα φάτε το ξύλο της αρκούδας. Θα τρέχετε και δεν θα φτάνετε. Πες το στο σχολείο, πες το στην αστυνομία, πες το όπου θες, αν το ακουμπήσει ξανά θα γίνετε μαύροι οικογενειακά».

Ωραία, αυτή ήταν η αντίδραση της παρουσιάστριας».

Σημείωση: Στην οθόνη εμφανιζόταν κατά τη διάρκεια της πιο πάνω συζήτησης φωτογραφία της Θέκλας Κυριάκου.

- **Παρουσιάστρια:** «Ε, λίγο σκληρά τα λόγια της παιδιά, έτσι. Παρ' όλ' αυτά φανταστείτε τον θυμό που μπορεί να νιώθει αυτή η γυναίκα όταν επανειλημμένα χτυπάνε το κορίτσι της και έρχεται στο σπίτι κλαμένο και διαλυμένο από το bullying που περνάει και ζει μέσα από το σχολείο αυτό. Παρόλα αυτά παιδιά εντάξει, είναι πολύ έντονα τα λόγια της, είναι σκληρά τα λόγια της».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Θα μπορούσε να μην τα γράψει και να δράσει όπως η ίδια θα ήθελε να δράσει. Γιατί εντάξει, ο κάθε γονιός εννοείται ότι μπορεί και να νιώθει και πολύ περισσότερα απ' αυτά που γράφει».
- **Παρουσιάστρια:** «Εγώ σε αυτό το σημείο θέλω να πω ότι ο θυμός εκείνης της ώρας δεν είναι κι ο καλύτερος σύμβουλος παιδιά. Πολλές φορές μέσα από το θυμό μπορεί να μας έρθουν να κάνουμε χίλια δυο πράγματα. Παρ' όλ' αυτά είναι τόσο σημαντικό εκείνη την ώρα που είμαστε τόσο θυμωμένοι να προσπαθήσουμε, μπορεί να 'χει όλα τα δίκαια με το μέρος της. Να προσπαθήσουμε να ηρεμήσουμε και να δούμε την πιο σωστή λύση, γιατί ίσως αυτό που θέλει να κάνει να μην είναι και η πιο σωστή λύση παιδιά και να μην διορθωθεί το πρόβλημα και να είναι ακόμα πιο χειρότερο για το

μωρό της γιατί μπορεί να 'χει συνέπειες η ίδια με την Αστυνομία και το μωρό να μην έχει τη μάνα του δίπλα του».

- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.)** «Σίγουρα μια μάνα εκείνη την ώρα θολώνει».
- **Παρουσιάστρια:** «Εννοείται».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Γιατί όταν βλέπεις το παιδί σου να κλαίει, να πονάει, κι αυτό να συμβαίνει επανειλημμένα, σίγουρα εκείνη την ώρα θες να σκοτώσεις ότι βρεις μπροστά σου».
- **Παρουσιάστρια:** «Λειτουργεί το ένστικτο, παιδιά».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Σίγουρα, της μάνας. Το καταλαβαίνουμε απόλυτα αυτό το πράγμα. Όμως, εκείνη την ώρα απλά πας στο σχολείο και μπορείς απλά να απομακρύνεις το παιδί σου από το συγκεκριμένο σχολείο, αν δεις ότι...»
- **Παρουσιάστρια:** «Υπάρχουν πολλές λύσεις».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Πολλές λύσεις».
- **Μέλος του πάνελ (Χριστιάνα Αντωνίου):** «Τζώρτζια μου δεν είναι το πιο εύκολο πράγμα να πάρεις το παιδί σου και να το πάρεις σε άλλο σχολείο, που έχει μάθει εκεί με τους δασκάλους του, τους φίλους του, ειδικά άμα είναι ένα καλό παιδί και στα μαθήματά του και σε όλα».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Μπορεί και το ίδιο όμως να θέλει να φύγει».
- **Μέλος του πάνελ (Χριστιάνα Αντωνίου):** «Η προσαρμογή. Παρ' όλ' αυτά, έχει φορές που σε πολλές των περιπτώσεων αναγκάζομαστε και ως πολίτες να πάρουμε τον νόμο στα χέρια μας. Δεν είναι το πιο σωστό και σίγουρα δεν πρέπει να γίνεται, αλλά έχει φορές που ας πούμε σηκώνεις το τηλέφωνο και παίρνεις μια

υπηρεσία να σε βοηθήσει σε κάτι και σου λένε δεν μπορούμε τώρα, δεν γίνεται, μα δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι. Και τυχαίνει σε όλους μας, νομίζω».

- **Παρουσιάστρια:** «Μπορεί ν' αποβεί και μοιραίο ας πούμε για το μωρό».

- **Μέλος του πάνελ (Χ.Α.):** «Μπορεί ας πούμε εγώ, μου έτυχε τελευταία, πολύ τελευταία, πολύ πρόσφατα μάλλον, καλύτερα, που πήρα τηλέφωνο ας πούμε στην Αστυνομία και τους είπα τι θέλετε δηλαδή να γίνει προκειμένου να μου δώσετε σημασία; Να πεθάνει κάποιος; Για μια περίπτωση που αφορά κάτι προσωπικό. Τι θέλετε;»

- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Για να βγεις ο χαμένος εσύ στην τελική. Ενώ»
[...]
- **Μέλος του πάνελ (Χ.Α.):** «[...] Που ήταν Λοχίας και ήταν προς τιμή του που το είπε «μα δεν ήμουνα εγώ χθες».

- **Παρουσιάστρια:** «Υπηρεσία».

- **Μέλος του πάνελ (Χ.Α.):** «Ναι, υπηρεσία. Έχεις δίκαιο μου λέει σ' αυτό που λες. Ε, μα εντάξει ρε παιδιά, κάποιες φορές τα πράγματα γίνονται, δεν περιμένει κάποιος να είναι ένας άνθρωπος ο οποίος είναι σωστός υπάλληλος υπηρεσία. Υπάρχουν περιπτώσεις που φτάνουν στα άκρα κάποιες καταστάσεις».

- **Παρουσιάστρια:** «Το είδαμε πολλές φορές. Παρ' όλ' αυτά όμως, όταν είναι αυτό το κείμενο γραπτό μέσα στα social media, παίρνει τώρα έκταση, το λέμε κι εδώ εμείς, γιατί είναι κι άλλοι πολλοί».

- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Γιατί τοποθετήθηκε δημόσια, γι' αυτό».

- **Παρουσιάστρια:** «Ναι, θα το πούνε κι άλλοι πολλοί γιατί τοποθετήθηκε δημόσια. Μπορεί ν' αποβεί και εις βάρος της και αυτής και της μανούλας που μπορεί να την καταλαβαίνουμε εν μέρει και του παιδιού της, έτσι; Που κακώς, δεν πρέπει. **Αλλά, αν η γυναίκα είναι τόσο απεγνωσμένη δηλαδή και έχει πάρει και λέει ότι έχει**

επικοινωνήσει και με τους δασκάλους, που οι δασκάλοι δεν έχουνε κάνει τίποτα. Εκεί είναι το πρόβλημα το μεγάλο».

- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Και δικαιολογούν άλλες καταστάσεις. Μπορεί ν' αποταθεί στο Υπουργείο Παιδείας, μπορεί να κάνει πάρα πολλά πράγματα, φτάνει, όμως, να της δοθεί η απαιτούμενη σημασία από τις υπηρεσίες αυτές. **Και εννοείται ότι πολλές φορές τα παιδιά θέλουν τα ίδια ν' απομακρυνθούν από το σχολείο, γιατί δεν αντέχουν άλλο και πολλές φορές ξυπνούν και δεν θέλουν να πάνε στο σχολείο».**
- **Παρουσιάστρια:** «Δεν θα 'ταν, όμως, το πιο σοφό με το πρώτο θέμα που θα γίνει ή το δεύτερο...».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «**Μα δεν είναι η πρώτη φορά, αυτό είναι το ζήτημα. Ότι δεν είναι.**
- **Παρουσιάστρια:** «που μπορεί να γίνει να φεύγεις το μωρό απ' το περιβάλλον του, για κάποιον άλλο. Όχι, αυτός ο άλλος πρέπει να βρει λύση».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Ναι, αλλά θα το ρωτήσει το παιδί. Γιατί αν δεν νιώθει άνετα να σηκωθεί να πάει στο σχολείο, τότε τι;».
- **Παρουσιάστρια:** «Τελοσπάντων. Σίγουρα θα το συζήτησε με το παιδί της, έτσι; Πολλές φορές. Andrew, θέλεις να προσθέσεις κάτι πριν πάμε στο επόμενο θέμα;».
- **Μέλος του πάνελ (Andrew George Ευτυχίου):** «Αυτό που θέλω να πω είναι ότι είναι φυσιολογική η αντίδρασή της εν μέρει. Μπορεί να ήταν λίγο υπερβολική, αλλά η φύση και του ανθρώπου και των ζώων όταν κάποιος πειράζει το παιδί σου, το κουτάβι της σκυλλίτσας για παράδειγμα, αντιδρά».
- **Μέλος του πάνελ (Χ.Α.):** «Αφού λένε η γάτα το γατί της να δείτε τι νύχια βγάζει».
- **Μέλος του πάνελ (Α.Ε.):** «Ναι, είναι το ένστικτο».

- **Παρουσιάστρια:** «Παιδιά, είναι πολύ λογικά αυτά που λέτε, παρ' όλ' αυτά είμαστε άνθρωποι, δεν είμαστε ζώα».
 - **Μέλος του πάνελ (Α.Ε.):** «Εννοείται ότι δεν είμαστε ζώα».
 - **Μέλος του πάνελ (Χ.Α.):** «**Ημασταν, όμως, ζώα**».
 - **Μέλος του πάνελ (Α.Ε.):** «**Αλλά είμαστε ίσως το χειρότερο είδος των ζώων**».
 - **Μέλος του πάνελ (Χ.Α.):** «Ναι».
 - **Παρουσιάστρια:** «Ίσως, ναι, παρ' όλ' αυτά εμείς ως το χειρότερο είδος των ζώων έχουμε και νομοθεσία, έτσι; Και όχι μόνο νομοθεσία, υπάρχουνε και κάποιες Αρχές οι οποίες μπορούνε να προστατεύσουνε κάτι τέτοιο και **αυτό εκεί πρέπει να επικεντρωθούμε, σε αυτές τις Αρχές που δεν βοήθησαν αυτή τη γυναίκα, με αυτό το μωρό, για να καταλήξει να γράφει κάτι τέτοιο**».
 - **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «Και το πιο σημαντικό, έτσι, τα παιδάκια που μας παρακολουθούν αυτή τη στιγμή αν βιώνετε κάτι παρόμοιο, απλά να το λέτε στους δασκάλους και κυρίως στους γονείς, για να αναλαμβάνουν οι ίδιοι να σας βοηθήσουν. Δεν είναι καθόλου ντροπή αυτό και να μην ανέχεστε τίποτα που να σας θίγει εσάς προσωπικά».
 - **Παρουσιάστρια:** «Λοιπόν, Και μέσα από αυτό το θέμα φεύγουμε και πάμε σε ένα άλλο πολύ πολύ ωραίο θέμα, παιδιά, τη συνέντευξη της Μαίρης Λίντα [...]».
2. Στις **26.02.2019**, μεταξύ των ωρών **13:30 – 15:00**, ο οργανισμός μετέδωσε το πρόγραμμα «**Όλα Καλά**», κατά τη διάρκεια του οποίου συζητήθηκε «**περιστατικό μπούλινγκ**» σε δημοτικό σχολείο χωρίς ο οργανισμός να εξασφαλίσει ότι δεν ενδέχεται να βλάψει σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη εμπλεκόμενων ανήλικων παιδιών, κατά παράβαση του άρθρου **29(1)** του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(Ι)/98 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Ισχύουν τα γεγονότα του υποστοιχείου 1.

3. Στις **26.02.2019**, μεταξύ των ωρών **13:30 – 15:00**, ο οργανισμός μετέδωσε το πρόγραμμα **«Όλα Καλά»**, κατά τη διάρκεια του οποίου συζητήθηκε **«περιστατικό μπούλινγκ» σε δημοτικό σχολείο, που δεν διεπόταν από την αρχή της αντικειμενικότητας**, κατά παράβαση του άρθρου **26(1)(α)** του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(Ι)/98 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα).

Συγκεκριμένα, η συζήτηση στο πλαίσιο του προγράμματος για το «περιστατικό μπούλινγκ» (ισχύουν τα γεγονότα όπως αναλυτικά καταγράφονται στο υποστοιχείο 1) στηρίχθηκε αποκλειστικά σε μια δημοσίευση που έκανε στον προσωπικό της λογαριασμό στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης facebook, μια μητέρα ενός ανήλικου παιδιού, την οποία ανέγνωσε μέλος του πάνελ και σχολίασαν η παρουσιάστρια και όλα τα μέλη του πάνελ.

Δεν έγινε αναφορά σε άλλα στοιχεία ενδεχόμενου διερευνητικού ρεπορτάζ, ούτε αναφέρθηκε εάν ζητήθηκε η άποψη των αρμόδιων φορέων, όπως εκπαιδευτικών ή ψυχολόγων του σχολείου ή του Υπουργείου Παιδείας. Οι τοποθετήσεις της παρουσιάστριας και των μελών του πάνελ παρουσίασαν ως γεγονότα τους ισχυρισμούς που διατυπώθηκαν στη δημοσίευση στο κοινωνικό δίκτυο facebook, χωρίς να παραθέσουν άλλα στοιχεία που να διασταυρώνουν ή να τεκμηριώνουν ή/και να παρουσιάζουν το φαινόμενο του μπούλινγκ σε ένα πλαίσιο που περιλαμβάνει απόψεις εξειδικευμένων ειδικών ή/και επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά.

4. Στις **26.02.2019**, μεταξύ των ωρών **13:30 – 15:00**, ο οργανισμός μετέδωσε το πρόγραμμα **«Όλα Καλά»**, κατά τη διάρκεια του οποίου συζητήθηκε **«περιστατικό μπούλινγκ» σε δημοτικό σχολείο, που δεν βρισκόταν στο ποιοτικό επίπεδο που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας**, κατά παράβαση του **Κανονισμού 21(1)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Ισχύουν τα γεγονότα του υποστοιχείου 1.

5. Στις **26.02.2019**, μεταξύ των ωρών **13:30 – 15:00**, ο οργανισμός μετέδωσε το πρόγραμμα «**Όλα Καλά**», κατά τη διάρκεια του οποίου συζητήθηκε «**περιστατικό μπούλινγκ**» σε δημοτικό σχολείο, χωρίς ο οργανισμός να διασφαλίσει σεβασμό προς την προσωπικότητα και τον ιδιωτικό βίο ανήλικων παιδιών για τα οποία μεταδόθηκαν στοιχεία τέτοια που οδηγούν στην αναγνώριση της ταυτότητάς τους, κατά παράβαση του **Κανονισμού 21(3)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Ισχύουν τα γεγονότα του υποστοιχείου 1.

6. Στις **26.02.2019**, μεταξύ των ωρών **13:30 – 15:00**, ο οργανισμός μετέδωσε το πρόγραμμα «**Όλα Καλά**», κατά τη διάρκεια του οποίου συζητήθηκε «**περιστατικό μπούλινγκ**» σε δημοτικό σχολείο και έγινε αναφορά σε ανήλικη και την οικογένειά της οι οποίοι δεν απήλαυσαν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς, κατά παράβαση του **Κανονισμού 28(1)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Ισχύουν τα γεγονότα του υποστοιχείου 1.

Ο οργανισμός, με επιστολή της Δικηγόρου του, Ελένης Πελεκάνου (Χρίστος Πατσαλίδης Δ.Ε.Π.Ε.), ημερομ. **12.08.2019**, απέστειλε τις θέσεις και τις απόψεις του για την παρούσα υπόθεση (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'**).

Έχουμε μελετήσει με μεγάλη προσοχή όλα τα ενώπιόν μας στοιχεία και περιστατικά, συμπεριλαμβανομένων των γραπτών εξηγήσεων του οργανισμού όπως έχουν εκφρασθεί από την Δικηγόρο του και κατόπιν προσεκτικής παρακολούθησης των εν λόγω προγραμμάτων κρίνουμε ότι:

Στις **26.02.2019**, μεταξύ των ωρών **13:30 – 15:00**, ο οργανισμός μετέδωσε το πρόγραμμα «**Όλα Καλά**», κατά τη διάρκεια του οποίου συζητήθηκε «**περιστατικό μπούλινγκ**» σε δημοτικό σχολείο:

- που δεν διεπóταν από την αρχή του σεβασμού της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου ανήλικων παιδιών, κατά παράβαση του άρθρου **26(1)(ε)** του προαναφερθέντος Νόμου (**υποστοιχείο 1**),

- χωρίς ο οργανισμός να εξασφαλίσει ότι δεν ενδέχεται να βλάψει σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη εμπλεκόμενων ανήλικων παιδιών, κατά παράβαση του άρθρου 29(1) του προαναφερθέντος Νόμου (υποστοιχείο 2),
- που δεν διεπύταν από την αρχή της αντικειμενικότητας, κατά παράβαση του άρθρου 26(1)(α) του προαναφερθέντος Νόμου(υποστοιχείο 3),
- που δεν βρισκόταν στο ποιοτικό επίπεδο που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, κατά παράβαση του Κανονισμού 21(1) των προαναφερθέντων Κανονισμών (υποστοιχείο 4),
- χωρίς ο οργανισμός να διασφαλίσει σεβασμό προς την προσωπικότητα και τον ιδιωτικό βίο ανήλικων παιδιών για τα οποία μεταδόθηκαν στοιχεία τέτοια που οδηγούν στην αναγνώριση της ταυτότητάς τους, κατά παράβαση του Κανονισμού 21(3) (υποστοιχείο 5),
- κατά τη διάρκεια του οποίου έγινε αναφορά σε ανήλικη και την οικογένειά της οι οποίοι δεν απήλασαν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς, κατά παράβαση του Κανονισμού 28(1) (υποστοιχείο 6).

(Τα γεγονότα των υποστοιχείων εκτίθενται στις σελίδες 3 - 11 της παρούσας απόφασης).

Αναφορικά με τις γραπτές θέσεις / εξηγήσεις του οργανισμού, όπως αυτές εκτίθενται στην επιστολή της Δικηγόρου του οργανισμού, ημερομ. **12.08.2019**, η Αρχή επισημαίνει τα ακόλουθα:

Σε ό,τι αφορά στον ισχυρισμό ότι «Δεν υπήρχε πρόθεση ούτε από την ίδια την παρουσιάστρια, ούτε από τους συνεργάτες της να προβάλουν ένα θέμα για το οποίο υπήρχε αβεβαιότητα ως προς την εγκυρότητα του. Για το λόγο αυτό, ο σχολιασμός που ακολούθησε έγινε σε γενικό επίπεδο και δεν αφορούσε αποκλειστικά το συγκεκριμένο θέμα. Είναι οφθαλμοφανές, ότι η τοποθέτηση των δημοσιογράφων δεν αποσκοπούσε στο να γίνει ανάλυση του εν λόγω περιστατικού, κάθε άλλο, έδωσε το έναυσμα για να γίνει μια γενική συζήτηση αναφορικά με το πώς αντιδρούν οι γονείς όταν τα παιδιά τους είναι θύματα σχολικού εκφοβισμού. Σε κανένα σημείο της εκπομπής δεν γίνεται αναφορά από τους δημοσιογράφους, ούτε στο πρόσωπο των ανηλικών, ούτε και της μητέρας που δημοσιοποίησε το περιστατικό, ακριβώς επειδή ήθελαν να προστατεύσουν την πνευματική

και ηθική ανάπτυξη των εμπλεκόμενων ανηλίκων και των ανήλικων τηλεθεατών», η Αρχή τον απορρίπτει και τονίζει ότι έγινε ρητή αναφορά στη μητέρα που δημοσιοποίησε το περιστατικό (Θέκλα Κυριάκου) και σε όλη τη διάρκεια της συζήτησης στην οθόνη υπήρχε η φωτογραφία της, έγινε επίσης αναφορά στα ονόματα των παιδιών της (Μαρίτα και Βασίλεια), στην ηλικία της Μαρίτας, καθώς και στο αρχικό του ονόματος του τρίτου παιδιού που κατ' ισχυρισμό άσκησε εκφοβισμό. Συγκεκριμένα, η παρουσιάστρια εισάγοντας τους τηλεθεατές στο θέμα αναφέρθηκε σε «**μια ανάρτηση μιας πολύ γνωστής παρουσιάστριας – μανούλας**» και το μέλος του πάνελ Τζιώρατζια Παναγή είπε αυτολεξεί: Τζ. Παναγή: «Μια ανάρτηση λοιπόν έκανε η **πρώην παρουσιάστρια Δελτίων Ειδήσεων η Θέκλα Κυριάκου αναφορικά με μπούλινγκ που υπέστη η εννιάχρονη κόρη της στο σχολείο**. Η συγκεκριμένη παρουσιάστρια έτσι τοποθετείται κατά των δασκάλων αλλά και των γονέων, σχετικά με το μπούλινγκ, γιατί είναι μια μάστιγα, πλέον, το συγκεκριμένο φαινόμενο. Το μπούλινγκ που βιώνουν πάρα πολλά παιδάκια, κυρίως τα παιδάκια, και μεγάλοι. **Όμως στη συγκεκριμένη κατάσταση έχουμε ένα εννιάχρονο κοριτσάκι**, το οποίο είναι φανερά ενοχλημένο και τοποθετείται η ίδια με μια πολύ μεγάλη ανάρτησή της στα social media». Η παρουσιάστρια Κωνσταντίνα Ευρυπίδου συνέχισε με ερωτήσεις επί της συγκεκριμένης υπόθεσης: «**Και δεν είναι μόνο λεκτικό μπούλινγκ που υπέστη, έτσι;**», για να λάβει την απάντηση από την Τζ. Παναγή: «**Όχι. Σωματική βία**» και στη συνέχεια να τοποθετηθεί η κ. Ευρυπίδου: «**Ήτανε και σωματική βία. Χτύπησαν το κοριτσάκι**». Στη συνέχεια, η Τζ. Παναγή ανέγνωσε την υπό αναφορά δημοσίευση: Τζ. Παναγή: «Και αγανάκτηση, ακριβώς. Πάμε να διαβάσουμε ακριβώς το τι έγραψε η ίδια»: «*Για όσους δεν τις γνωρίζουν αυτές είναι οι κόρες μου. Έβαλε και μία φωτογραφία με τις δύο τις κόρες. **Η Μαρίτα μου και η Βασίλειά μου. Η Μαρίτα είναι ντροπαλή και ήσυχη. Πολύ ήσυχη θα έλεγα. Σε αντίθεση με τη Βασίλεια η οποία είναι πολύ ζωντανή και καθόλου ντροπαλή. Εδώ και καιρό η Μαρίτα μου πέφτει θύμα μπούλινγκ. Μέχρι χθες προσπαθούσα με τον καλύτερό μου τρόπο να μεταδώσω στην κόρη μου να αγνοεί το κοριτσάκι και να μην την κάνει παρέα. Δυστυχώς δεν υπάρχουν εντός όλων των σπιτιών οι ίδιες πανανθρώπινες αξίες**» [...]. «*Σήμερα, όμως, το ποτήρι ξεχείλισε. Πήγε ο πατέρας μου να πάρει τις μικρές από το σχολείο και το Μαριτάκι έκλαιγε πάρα πολύ. **Η «Φ» - «Φ» είναι για να μην κατονομάσουμε (σχόλιο Τζιώρατζιας Παναγή)***».*

- **Παρουσιάστρια:** «**Το άλλο κοριτσάκι**».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «**Ναι, μάλιστα**».

*«**Η «Φ» ένα κοριτσάκι αθώο σε εισαγωγικά που δεν μιλά σε κανένα και που όλοι το περνάνε ντροπαλό, πέρασε ένα βήμα παραπέρα και μαζί με δεύτερη φίλη της***

χτύπησαν επανειλημμένα τη Μαρίτα στην πλάτη. Απευθυνόμενη η Μαρίτα σε δάσκαλο η απάντησή του ήταν Μα η «Φ»; Αποκλείεται. Συγγνώμη κύριε δάσκαλε, το ψάξατε;» (Η Τζώρτζια Παναγή κοιτάει προς την παρουσιάστρια)»

- **Παρουσιάστρια:** «Ναι».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «*Η κόρη μου πήρε χαρτί από τις Πρώτες Βοήθειες με κοστώματα στην πλάτη. Από τη δεύτερα τάξη του δημοτικού έχουμε τα θεματάκια μας με το συγκεκριμένο κορίτσι*».
- **Παρουσιάστρια:** «Μάλιστα».
- **Μέλος του πάνελ (Τ.Π.):** «*Σε περσινό περιστατικό μάλιστα μειώθηκε το δικό μου το παιδί για να επιβραβευθεί η «Φ».*

Σε όλη τη διάρκεια της συζήτησης στην οθόνη εμφανιζόταν φωτογραφία της Θέκλας Κυριάκου και ο τίτλος στην οθόνη ήταν ο εξής: **«ΧΤΥΠΗΣΑΝ ΤΗΝ 9ΧΡΟΝΗ ΚΟΡΗ ΜΟΥ» Η ΟΡΓΙΣΜΕΝΗ ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ».**

Συνεπώς, τόσο από τα γεγονότα, όπως εκτίθενται στις σελίδες 6-10, όσο και από τα επιλεγμένα αποσπάσματα πιο πάνω, εξάγεται το συμπέρασμα ότι τόσο η παρουσιάστρια όσο και τα μέλη του πάνελ αναφέρθηκαν **ειδικά** σε αυτό το περιστατικό, σχολιάζοντάς το για μεγάλο χρονικό διάστημα. Εάν επιθυμούσαν να γίνει μια γενική συζήτηση αναφορικά με το πολύ σοβαρό θέμα του σχολικού εκφοβισμού, θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν εξειδικευμένους ειδικούς ή/και επαγγελματίες που εργάζονται με παιδιά ή να γίνει τουλάχιστον αναφορά σε συστάσεις ειδικών και επαγγελματιών. Αντίθετα, ο οργανισμός αναπαρήγε μια προσωπική δημοσίευση μητέρας σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης, που περιείχε ισχυρισμούς και προσωπικά δεδομένα, εκτέθηκαν τρία ανήλικα παιδιά, καθώς και η οικογένεια του τρίτου παιδιού και έγινε συζήτηση για το συγκεκριμένο θέμα. Το πλαίσιο στο οποίο διεξήχθη η συζήτηση ανάμεσα στην παρουσιάστρια και στα μέλη του πάνελ θυμίζει ιδιωτική συζήτηση παρέας. Δεν υπήρξε καμία συναίσθηση ευθύνης ότι αναφέρονται και εκθέτουν δημόσια ανήλικα παιδιά.

Εάν όντως «δεν υπήρχε πρόθεση ούτε από την ίδια την παρουσιάστρια, ούτε από τους συνεργάτες της να προβάλουν ένα θέμα για το οποίο υπήρχε αβεβαιότητα ως προς την εγκυρότητα του», όπως ισχυρίζεται ο οργανισμός, τότε θα καταβαλλόταν προσπάθεια να τηρηθεί έστω κατ' ελάχιστο η δημοσιογραφική δεοντολογία. Ωστόσο, η συζήτηση για το «περιστατικό μπούλινγκ» στηρίχθηκε αποκλειστικά σε μια δημοσίευση που έκανε στον προσωπικό της λογαριασμό στο μέσο κοινωνικής δικτύωσης facebook, μια μητέρα ενός ανήλικου παιδιού, την οποία ανέγνωσε μέλος του πάνελ και σχολίασαν η παρουσιάστρια και

όλα τα μέλη του πάνελ. Δεν έγινε αναφορά σε άλλα στοιχεία ενδεχόμενου διερευνητικού ρεπορτάζ, ούτε αναφέρθηκε εάν ζητήθηκε η άποψη των αρμόδιων φορέων, όπως εκπαιδευτικών ή ψυχολόγων του σχολείου ή του Υπουργείου Παιδείας. Οι τοποθετήσεις της παρουσιάστριας και των μελών του πάνελ παρουσίασαν ως γεγονότα τους ισχυρισμούς που διατυπώθηκαν στη δημοσίευση στο κοινωνικό δίκτυο facebook ([...] αυτής και της μανούλας που μπορεί να την καταλαβαίνουμε εν μέρει και του παιδιού της, έτσι; Που κακώς, δεν πρέπει. **Αλλά, αν η γυναίκα είναι τόσο απεγνωσμένη δηλαδή και έχει πάρει και λέει ότι έχει επικοινωνήσει και με τους δασκάλους, που οι δασκάλοι δεν έχουνε κάνει τίποτα. Εκεί είναι το πρόβλημα το μεγάλο**». «[...] αυτό εκεί πρέπει να επικεντρωθούμε, σε αυτές τις Αρχές που δεν βοήθησαν αυτή τη γυναίκα, με αυτό το μωρό, για να καταλήξει να γράφει κάτι τέτοιο»), χωρίς να παραθέσουν άλλα στοιχεία που να διασταυρώνουν ή να τεκμηριώνουν ή/και να παρουσιάζουν το φαινόμενο του μπουλινγκ σε ένα πλαίσιο που περιλαμβάνει απόψεις εξειδικευμένων ειδικών ή/και επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά.

Ως προς τον ισχυρισμό του οργανισμού στη σελ. 2, παράγραφος 2 ότι «ο νόμος δεν διευκρινίζει ποιο είναι το ποιοτικό επίπεδο που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της τηλεόρασης», η Αρχή παραπέμπει ενδεικτικά, όπως και σε προηγούμενες Αποφάσεις της προς τον οργανισμό, στις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση 92/2009 Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου ν. ANTENNA ΛΤΔ, απόφαση ημερομ. 30.11.2012, στην Αναθεωρητική Έφεση 76/2007 ANTENNA ΛΤΔ ν. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, απόφαση ημερομ. 8.2.2010, στην Προσφυγή 1829/08, ANTENNA ΛΤΔ ν. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, απόφαση ημερομ. 30.9.2011 και στην Προσφυγή 720/08 ANTENNA ΛΤΔ ν. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, απόφαση ημερομ. 30.9.2011.

Παραθέτουμε ακολούθως, σχετικά – με το υπό αναφορά θέμα – αποσπάσματα, από τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση 92/2009, την Αναθεωρητική Έφεση 76/2007 και την Προσφυγή 1829/08:

- **A.E.92/2009 Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου ν. ANTENNA ΛΤΔ, ημερομ. 30.11.2012:** «Με όλο τον προσήκοντα σεβασμό δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε με το πρωτόδικο δικαστήριο ως προς το ότι ήταν απαραίτητο να δοθεί, στο νόμο, ορισμός του όρου «αρχές της ψηλής ποιότητας». Κατά την εκτίμηση μας αυτό το ζήτημα μπορούσε να αφηθεί από το νομοθέτη στο αρμόδιο διοικητικό όργανο και κατ' επέκταση στα δικαστήρια τα οποία είναι αρμόδια να ελέγχουν τη νομιμότητα των διοικητικών πράξεων. Δεν θεωρούμε ότι «οι

αρχές της ψηλής ποιότητας», που αναγράφονται στο άρθρο 26(1)(β) και τον Κανονισμό 21(1), και το «ποιοτικό επίπεδο που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας», που αναγράφεται στον Κανονισμό 21(6), ήταν όροι που δεν μπορούσαν ευχερώς να ερμηνευθούν από το αρμόδιο διοικητικό όργανο, του οποίου οι αποφάσεις υπόκεινται στον αναθεωρητικό έλεγχο του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Ούτε και συμφωνούμε με την πρωτόδικη θέση ότι οι όροι αυτοί περιέχουν απεριόριστη υποκειμενικότητα που δεν συνάδει με τον καθορισμό νομικής ευθύνης και μάλιστα οιονεί ποινικής. Εφόσον ένας Νόμος δεν κρίνεται αντισυνταγματικός ή άκυρος, θα πρέπει να εφαρμόζεται έστω και αν η εφαρμογή του είναι δύσκολη».

«Ενόψει της γενικότητας των όρων που υπάρχουν στο σχετικό Νόμο και τους Κανονισμούς και της, κατά συνέπεια, ευρείας διακριτικής ευχέρειας που παρέχεται στην εφεσείουσα, θεωρούμε πολύ σημαντικό, η εφεσείουσα να δίνει σαφή και ακριβή αιτιολογία για τις αποφάσεις της, ώστε να μπορεί να ελέγχεται, δικαστικά, η διακριτική της ευχέρεια. Στην παρούσα υπόθεση τέτοια αιτιολογία δόθηκε».

• **Α.Ε.76/2007 ANTENNA ΛΤΔ v. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, ημερομ. 8/2/2010:** «Το κατά πόσο ένα τηλεοπτικό ή ραδιοφωνικό πρόγραμμα παραβιάζει το Νόμο ή τους Κανονισμούς συνιστά θέμα που ανάγεται αποκλειστικά στην κρίση της Αρχής, η ορθότητα της οποίας όμως υπόκειται στον έλεγχο του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου, εφόσον βέβαια το εν λόγω Δικαστήριο, υπό την ιδιότητά του ως τελικού κριτή, κληθεί να αποφανθεί επί τούτου. Κατά συνέπεια η κρίση ως προς την υπαγωγή γεγονότων στο Νόμο και τους Κανονισμούς εμπίπτει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της εφεσίβλητης Αρχής, της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου περιοριζομένης στον έλεγχο της κρίσης αυτής (βλ. «Ο ΛΟΓΟΣ» Πολιτιστική και Πληροφοριακή Εταιρεία v. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου (2007) 3 Α.Α.Δ. 91). Κοντολογίς, το έργο του Δικαστηρίου περιορίζεται στη διεξαγωγή ελέγχου με αποκλειστικό στόχο τη διακρίβωση ότι η απόφαση της εφεσίβλητης Αρχής, κρινόμενη με βάση την αιτιολογία και το περιεχόμενο του φακέλου, ήταν εύλογα επιτρεπτή μέσα στα όρια της διακριτικής εξουσίας της. Κατά συνέπεια ο ορισμός εννοιών που χρησιμοποιούνται στους Κανονισμούς, όπως οι έννοιες προσωπικότητα, υπόληψη, ιδιωτικός βίος και η υπαγωγή τους στα γεγονότα της υπόθεσης, δεν εκφεύγουν του εν λόγω πλαισίου.».

• **Προσφ.1829/2008, ANTENNA ΛΤΔ v. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, ημερομ. 30/9/2011:** «Άλλος ισχυρισμός των αιτητών είναι ότι το εύρημα της Αρχής για την ύπαρξη των συγκεκριμένων παραβάσεων είναι λανθασμένο, γιατί οι σχετικές διατάξεις του Νόμου και των Κανονισμών «... εμπεριέχουν στην αντικειμενική τους υπόσταση αόριστες - αξιολογικές έννοιες», όπως «αρχές της ψηλής ποιότητας» - (Άρθρο 26(1)(β) του Νόμου) -

«αρχές του σεβασμού της προσωπικότητας, της υπόληψης και του ιδιωτικού βίου του ατόμου» - (Άρθρο 26(1)(ε) του Νόμου) - και «προσωπικότητα», «τιμή» και «υπόληψη» - (Κ. 21(3) των Κανονισμών) - των οποίων το περιεχόμενο παρέλειψε να αναλύσει η Αρχή. Κατά την άποψή τους, η Αρχή, παρόλο που όφειλε να αποδείξει το περιεχόμενο των πιο πάνω εννοιών, δεν ερεύνησε το θέμα, ούτε προσκόμισε μαρτυρία οποιουδήποτε μέλους της κυπριακής κοινωνίας - (από την οποία προέρχεται το τηλεοπτικό κοινό) - ώστε να εξετάσει το κοινωνικό περιβάλλον και, επιπρόσθετα, δεν παρακολούθησε ολοκληρωμένο το σχετικό βίντεο, αλλά αρκεστήκε στην απλή καταγραφή αποσπασμάτων, με αποτέλεσμα η κρίση της περί στοιχειοθέτησης των παραβάσεων να είναι παράνομη. Επικαλούνται, προς ενίσχυση της επιχειρηματολογίας τους, τα όσα λέχθηκαν σχετικά με το πιο πάνω ζήτημα στην Αντέννα Λίμιτεδ ν. Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, Υπόθεση Αρ. 1310/07, 14/5/09».

«Συνεπώς, η Αρχή δεν ήταν υποχρεωμένη να προκαθορίσει το νόημα διαφόρων λέξεων ή φράσεων της σχετικής νομοθεσίας, ούτε να αναζητήσει οποιαδήποτε μαρτυρία σε σχέση με το τι θεωρείται ως ποιοτική εκπομπή στην κυπριακή κοινωνία».

«Η Αρχή, στην απόφασή της ημερομηνίας 19/3/2008, κατέγραψε τις σχετικές πρόνοιες και, στη συνέχεια, πολύ αναλυτικά, τα στοιχεία από τα ρεπορτάζ των δύο κεντρικών δελτίων ειδήσεων που εδώ ενδιαφέρουν, υπογραμμίζοντας τις επίμαχες λεπτομέρειες που συνιστούσαν τις, κατά την κρίση της, παραβάσεις. Όπως, μάλιστα, προκύπτει από την ίδια την απόφαση, η Αρχή, προτού καταλήξει για την παράβαση των Άρθρων 26(1)(ε) και 26(1)(β) του Νόμου και του Κ. 21(3) των Κανονισμών, παρακολούθησε και τις σχετικές βιντεοκασέτες».

Με βάση τα πιο πάνω ευρήματα του Ανωτάτου Δικαστηρίου και χρησιμοποιώντας ως κριτήριο, για την εξέταση των πιθανών παραβάσεων, την κοινή λογική και το αισθητήριο του μέσου τηλεθεατή, η Αρχή θεωρεί ότι η αναπαραγωγή μιας δημοσίευσης σε κοινωνικό δίκτυο μητέρας για ένα περιστατικό μεταξύ του παιδιού της κι ενός άλλου παιδιού και η οποία περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, αποκάλυψη του ιδιωτικού βίου των παιδιών της, στιγμάτιζε το τρίτο παιδί ως θύτη και περιλάμβανε λεκτικό όπως το εξής: ***Βία στη βία. Τρομοκρατήστε τους τρομοκράτες. Αν το παιδί σου πλησιάσει το παιδί μου θα φάτε το ξύλο της αρκούδας. Θα τρέχετε και δεν θα φτάνετε. Πες το στο σχολείο, πες το στην αστυνομία, πες το όπου θες, αν το ακουμπήσει ξανά θα γίνετε μαύροι οικογενειακά***, καθώς και η συζήτηση που ακολούθησε που περιλάμβανε, μεταξύ άλλων, σχόλια από τα μέλη του πάνελ όπως για παράδειγμα: **«Θα μπορούσε να μην τα γράψει και να δράσει όπως η ίδια θα ήθελε να δράσει. Γιατί εντάξει, ο κάθε γονιός εννοείται ότι μπορεί και να νιώθει και πολύ**

περισσότερα απ' αυτά που γράφει», «Σίγουρα μια μάνα εκείνη την ώρα θολώνει», «Εννοείται», «Γιατί όταν βλέπεις το παιδί σου να κλαίει, να πονάει, κι αυτό να συμβαίνει επανειλημμένα, σίγουρα εκείνη την ώρα θες να σκοτώσεις ότι βρεις μπροστά σου», «Λειτουργεί το ένστικτο, παιδιά», «Σίγουρα, της μάνας. Το καταλαβαίνουμε απόλυτα αυτό το πράγμα. Όμως, εκείνη την ώρα απλά πας στο σχολείο και μπορείς απλά να απομακρύνεις το παιδί σου από το συγκεκριμένο σχολείο...», «Παρ' όλ' αυτά, έχει φορές που σε πολλές των περιπτώσεων αναγκάζομαστε και ως πολίτες να πάρουμε τον νόμο στα χέρια μας. Δεν είναι το πιο σωστό και σίγουρα δεν πρέπει να γίνεται, αλλά έχει φορές που ας πούμε σηκώνεις το τηλέφωνο και παίρνεις μια υπηρεσία να σε βοηθήσει σε κάτι και σου λένε δεν μπορούμε τώρα, δεν γίνεται, μα δεν μπορούμε να κάνουμε κάτι. Και τυχαίνει σε όλους μας, νομίζω», «Αυτό που θέλω να πω είναι ότι είναι φυσιολογική η αντίδρασή της εν μέρει. Μπορεί να ήταν λίγο υπερβολική, αλλά η φύση και του ανθρώπου και των ζώων όταν κάποιος πειράξει το παιδί σου, το κουτάβι της σκυλλίτσας για παράδειγμα, αντιδρά», «Αφού λένε η γάτα το γατί της να δείτε τι νύχια βγάζει», «Ναι, είναι το ένστικτο», «Παιδιά, είναι πολύ λογικά αυτά που λέτε, παρ' όλ' αυτά είμαστε άνθρωποι, δεν είμαστε ζώα», «Εννοείται ότι δεν είμαστε ζώα», «**Ημασταν, όμως, ζώα**», «**Αλλά είμαστε ίσως το χειρότερο είδος των ζώων**», σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να διέπεται από την αρχή της υψηλής ποιότητας, ούτε και ευρίσκεται στο ποιοτικό επίπεδο που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της τηλεόρασης.

Οι οργανισμοί οφείλουν να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στο υλικό που μεταδίδουν και θα πρέπει να αναθεωρήσουν τι αποτελεί είδηση, οφείλοντας να φιλτράρουν με μεγαλύτερη προσοχή τον όγκο των πληροφοριών που φτάνουν κοντά τους, ξεχωρίζοντας τι αξίζει και πρέπει να μεταδοθεί, από αυτά που δεν έχουν καμία χρησιμότητα στην ενημέρωση, παρά μόνο ανήκουν στις ειδήσεις της κλειδαρότρυπας και τρέφουν κοινωνικό κουτσομπολιό, στις πλάτες δυστυχώς ανήλικων παιδιών που εμπλέκονται στις εκάστοτε υποθέσεις.

Ειδικότερα ως προς τον ισχυρισμό του οργανισμού για γενικές και αόριστες κατηγορίες του Πίνακα Α' στις οποίες είναι αδύνατον να τοποθετηθεί, η Αρχή υπενθυμίζει ότι, ο Πίνακας Α' που κοινοποιείται στον οργανισμό, καταγράφει την ύπαρξη πιθανών παραβάσεων. Ως εκ τούτου η Αρχή, στο συγκεκριμένο στάδιο της κοινοποίησης του Πίνακα Α', δεν είναι δυνατό να επεξηγήσει λεπτομερώς τον τρόπο που πιθανόν να παραβιάζονται οι εν λόγω πρόνοιες της νομοθεσίας, αφού δεν έχει εξετάσει ακόμα την υπόθεση ούτε έχει κρίνει την ύπαρξη παράβασης από τον οργανισμό. Πράγμα που πράττει στο κείμενο της σημερινής Απόφασης

με την καταγραφή των σχετικών προνοιών και στη συνέχεια στην αναφορά των στοιχείων του προγράμματος που είναι σχετικά, υπογραμμίζοντας τις επίμαχες λεπτομέρειες που συνιστούν κατά την κρίση της παραβάσεις. Εν πάση περιπτώσει, εάν ο οργανισμός ήθελε να υποβάλει τις θέσεις και/ή τις απόψεις του επί των πιθανών παραβάσεων του Πίνακα Α', τα γεγονότα του Πίνακα Α' μιλούσαν από μόνα τους και υπήρχαν τονισμένα ορισμένα επίμαχα σημεία και φράσεις. Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι ο οργανισμός, ο οποίος μετρά πολλά χρόνια λειτουργίας με πείρα στα τηλεοπτικά πεπραγμένα και έχει λάβει πολλές Αποφάσεις της Αρχής σχετικά με παρόμοιας φύσεως παραβάσεις, θα έπρεπε να ήταν σε θέση να συμπεράνει γιατί η συζήτηση στο υπό αναφορά πρόγραμμα δεν ευρισκόταν στο ποιοτικό επίπεδο που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας.

Η προβολή ή/και η εμπλοκή παιδιών σε περιστατικά που δημοσιεύονται από τα ΜΜΕ, υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και πάντοτε με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων κάθε παιδιού του οποίου η περίπτωση προβάλλεται ή/και εμπλέκεται ώστε να μην προκληθούν αρνητικές συνέπειες στη ζωή τους όπως πόνος, στιγματισμός και παρεμβάσεις στην προσωπική του ζωή. Θα πρέπει να διασαφηνιστεί ότι η ταυτότητα ενός παιδιού δεν προστατεύεται μόνο με το να μην παρουσιάζεται το πρόσωπό του, αλλά με το να μην αποκαλύπτονται τα στοιχεία της ταυτότητας του ίδιου ή/και άλλων προσώπων της οικογένειάς του, ή/και δεδομένων της ιδιωτικής και οικογενειακής του ζωής ή στοιχεία τέτοια που ουσιαστικά να «φωτογραφίζουν» ή να προσβάλλουν το εμπλεκόμενο παιδί. Στην προκειμένη περίπτωση ο οργανισμός αναπαρήγε μια δημοσίευση μιας μητέρας στο κοινωνικό δίκτυο facebook, που περιείχε στοιχεία και δεδομένα της ιδιωτικής ζωής ανήλικων παιδιών τα οποία αναφέρθηκαν και ένα τρίτο που «φωτογραφήθηκε», αφού αναφέρθηκε ποια είναι η τάξη του (η τάξη της Μαρίτας, της κόρης της Θέκλας Κυριάκου) και το αρχικό του ονόματός του «Φ». Επιπλέον, το παιδί στιγματίστηκε ως «θύτης» ενώ σε καμία περίπτωση σε περιστατικά με ανήλικους δεν δίδεται αυτή η διάσταση. Το θέμα αυτό ως ειδικό θέμα δεν αποτελούσε καν θέμα που έπρεπε να καλυφθεί στην ειδησεογραφία. Ακόμα κι όταν ένα θέμα δικαιολογείται από τις εξαιρετικές περιστάσεις του ότι χρίζει δημοσιοποίησης η δημοσιογραφική κάλυψη θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και πάντοτε με πλήρη σεβασμό όλων των δικαιωμάτων κάθε παιδιού του οποίου η περίπτωση προβάλλεται ή/και εμπλέκεται. Στο υπό αναφορά πρόγραμμα, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, θα μπορούσε να γίνει μια γενική συζήτηση για τον σχολικό εκφοβισμό και να μην προωθούνται απλοϊκά μηνύματα ότι οι εκπαιδευτικοί δεν πράττουν τίποτα και οι γονείς

μπορούν να πάρουν τον νόμο στα χέρια τους. Ή ότι την ευθύνη για τα παιδιά που ασκούν σχολικό εκφοβισμό την έχουν οι γονείς τους ή ότι «δεν έχουν όλα τα παιδιά τις αρχές αυτές που πρέπει, για να διαχειριστούν μια τέτοια κατάσταση» και «τις συνέπειες όταν κάνουνε κάτι».

Οι Λειτουργοί των ΜΜΕ θα πρέπει να έχουν την Αρχή του Συμφέροντος του Παιδιού ως ένα από τα βασικά κριτήρια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων όπου τα θέματα αφορούν παιδιά, εμπλέκονται παιδιά ή απευθύνονται σε παιδιά, ειδικά όσον αφορά τη θεματολογία αλλά και τον τρόπο παρουσίασης ενός θέματος. Η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού είναι μια από τις τέσσερις βασικές αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και καθορίζει ότι σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν το παιδί, είτε αυτές λαμβάνονται στη σφαίρα της δημόσιας είτε της ιδιωτικής ζωής, το συμφέρον του παιδιού πρέπει να είναι πρωταρχικής σημασίας. Η Αρχή επισημαίνει ότι ο οργανισμός έχει ευθύνη να προστατεύσει το συμφέρον του παιδιού ακόμη κι αν μια δημοσίευση έχει την έγκριση των γονέων ή κηδεμόνων του. Διότι ο οργανισμός έχει ευθύνη να προστατεύσει τα παιδιά έναντι όλων. Το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλα τα παιδιά χωρίς διακρίσεις και να προστατεύεται σε όλες τις περιπτώσεις όπου πρωταγωνιστής του θέματος είναι παιδί σε ρόλο θύματος, θύτη ή μάρτυρα, όσο και στις περιπτώσεις όπου το θέμα αφορά άλλα μέλη τη οικογένειάς του.

Η Αρχή συστήνει στον οργανισμό να επισύρει την προσοχή των Λειτουργών του στις πρόνοιες του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(Ι)/98 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) και των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000), καθώς και στον Κώδικα Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας, που προνοεί ότι «Τα ΜΜΕ και οι λειτουργοί των υποχρεούνται να τηρούν τις πρόνοιες της Διεθνούς Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Παιδί» (άρθρο 11). Περαιτέρω, ένας χρήσιμος οδηγός για τη διαχείριση θεμάτων που αφορούν στο παιδί είναι η έκδοση της UNICEF, που εξέδωσε στην Κύπρο η Επίτροπος Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού με τίτλο «Τα ΜΜΕ και τα Δικαιώματα των Παιδιών. Ένας οδηγός για δημοσιογράφους».

Ενόψει των ανωτέρω, η Αρχή κρίνει και αποφασίζει ότι υπάρχουν παραβάσεις των **άρθρων 26(1)(ε) (υποστοιχείο 1), 29(1) (υποστοιχείο 2), 26(1)(α) (υποστοιχείο 3)** του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(Ι)/98 (όπως αυτός τροποποιήθηκε

μεταγενέστερα) και των Κανονισμών **21(1) (υποστοιχείο 4), 21(3) (υποστοιχείο 5) και 28(1) (υποστοιχείο 6)** των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π 10/2000).

Η Αρχή έχει δώσει στον οργανισμό το δικαίωμα να ακουσθεί και μπορεί, σύμφωνα με τις πρόνοιες του **άρθρου 3(2)(ζ)** του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(I)/98 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα), να προχωρήσει στην επιβολή των, κατά την κρίση της, επιβαλλόμενων κυρώσεων.

Παρά ταύτα και υπό το φως των περιστάσεων της υποθέσεως, η Αρχή δίνει στον οργανισμό την ευκαιρία να ακουσθεί και μετά τη διαπίστωση των παραβάσεων για σκοπούς επιβολής κυρώσεων.

Η Αρχή καλεί τον οργανισμό, εάν επιθυμεί, όπως υποβάλει τις απόψεις του εγγράφως και / ή προσωπικώς για σκοπούς επιβολής κυρώσεων μέσα σε δεκατέσσερις (14) μέρες από την λήψη της παρούσας. Σε περίπτωση που δεν ληφθεί απάντηση μέσα στην πιο πάνω προθεσμία, η Αρχή θα προχωρήσει στην επιβολή κυρώσεων.

(ΡΟΝΑ ΠΕΤΡΗ ΚΑΣΑΠΗ)

Πρόεδρος

Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου

N.X.

ΑΡΧΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

(ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡ. 29/2019(3))

ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΑΡΑΒΑΣΕΩΝ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ «ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΟ ΚΑΝΑΛΙ ΣΙΓΜΑ
(SIGMA TV)» ιδιοκτησίας της εταιρείας «SIGMA RADIO T.V. PUBLIC LTD»

Ημερομηνία Απόφασης: 29 Ιανουαρίου, 2020

Ενώπιον: κ.κ. Ρόνας Πετρή Κασάπη, Προέδρου, Μαρίας Κούσιου, Αντιπροέδρου, Σέργιου Ποΐζη, Τάσου Κυρμίτση, Αγγελικής Λαζάρου, Χρύσως Τσόκκου και Πάνου Κανελλόπουλου, Μελών.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2019, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου αποφάσισε ότι στην παρούσα υπόθεση υπάρχουν παραβάσεις των άρθρων 26(1)(α), 26(1)(ε) και 29(1) του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(Ι)/98 (όπως αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) και των Κανονισμών 21(1), 21(3) και 28(1) των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π. 10/2000).

Τα πιο πάνω άρθρα προνοούν τα εξής:

«26.-(1) Οι εκπομπές κάθε αδειούχου τηλεοπτικού ή ραδιοφωνικού οργανισμού πρέπει να διέπονται από τις αρχές –

α) Της αντικειμενικότητας, της πληρότητας και της επικαιρότητας της πληροφόρησης.

Η πληρότητα του προγράμματος μη θεματικού τηλεοπτικού ραδιοφωνικού οργανισμού διαφαίνεται:

- (i) Από το ποσοστό των ενημερωτικών προγραμμάτων, εξαιρουμένων των δελτίων ειδήσεων, που μεταδίδονται μεταξύ των ωρών 12.00 και 24.00, το οποίο δεν πρέπει να είναι χαμηλότερο του 7% του ολικού χρόνου εκπομπής στη διάρκεια μιας εβδομάδας·
- (ii) από το ποσοστό των πολιτιστικών προγραμμάτων που μεταδίδονται μεταξύ των ωρών 12.00 και 24.00, το οποίο πρέπει να αποτελεί τουλάχιστο το 2% του χρόνου της

εκπομπής, εκτός του χρόνου των ειδήσεων, αθλητικών εκδηλώσεων, τηλεοπτικών / ραδιοφωνικών παιγνιδιών, διαφημίσεων ή των υπηρεσιών τηλεαγοράς:

Νοείται ότι τα πιο πάνω ποσοστά θα εφαρμόζονται και για τους τηλεοπτικούς οργανισμούς κωδικοποιημένων εκπομπών μόνο αναφορικά με το πρόγραμμά τους που μεταδίδεται σε μη κωδικοποιημένη μορφή·

.....
(ε) του σεβασμού της προσωπικότητας, της υπόληψης και του ιδιωτικού βίου του ατόμου»

«29(1) Οι τηλεοπτικοί οργανισμοί έχουν υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι οι εκπομπές τους δεν περιλαμβάνουν προγράμματα τα οποία ενδέχεται να βλάψουν σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων και ιδίως προγράμματα που περιέχουν πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές αδικαιολόγητης βίας».

Οι πιο πάνω Κανονισμοί αναφέρουν τα ακόλουθα:

«21(1) Οι σταθμοί λαμβάνουν μέτρα, ώστε οι εκπομπές να ευρίσκονται στο ποιοτικό επίπεδο που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας».

«21(3) Οι σταθμοί υποχρεούνται όπως σ' όλες τις εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων) διασφαλίζουν σεβασμό προς την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό βίο, την επαγγελματική, επιστημονική, κοινωνική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου, η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου μεταδίδεται από σταθμό ή γίνεται αναφορά ή μεταδίδονται γι' αυτό στοιχεία τέτοια που οδηγούν στην αναγνώριση της ταυτότητας του. Η πιο πάνω υποχρέωση επεκτείνεται αναφορικά με κάθε άτομο ή την εικόνα γενικά του ανθρώπου ως ατόμου ή μέλους ομάδας».

«28(1) Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται σε εκπομπή απολαύουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς».

Η Αρχή έδωσε στον οργανισμό το δικαίωμα να ακουσθεί και μπορούσε, σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 3(2)(ζ) του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(Ι)/98 (όπως

αυτός τροποποιήθηκε μεταγενέστερα), να προχωρήσει στην επιβολή των κατά την κρίση της επιβαλλομένων κυρώσεων.

Παρά ταύτα και υπό το φως των περιστάσεων της υποθέσεως, η Αρχή έδωσε στον οργανισμό την ευκαιρία να ακουσθεί και μετά τη διαπίστωση των παραβάσεων για σκοπούς επιβολής κυρώσεων.

Η Αρχή με επιστολή της ημερομ. **30.10.2019** κάλεσε τον οργανισμό, εάν επιθυμεί, να υποβάλει τις απόψεις του για σκοπούς επιβολής κυρώσεων γραπτώς και/ή προσωπικώς, ως επιλέξει, είτε αυτοπροσώπως και/ή μέσω αντιπροσώπου και/ή μέσω δικηγόρου της επιλογής του. Επιπλέον, η Αρχή ενημέρωσε τον οργανισμό πως εάν επιθυμεί να υποβάλει τις απόψεις του γραπτώς, για σκοπούς επιβολής κυρώσεων, να τις υποβάλει εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από τη λήψη της πιο πάνω επιστολής και εάν επιθυμεί να υποβάλει τις απόψεις του προσωπικώς, να πληροφορήσει σχετικά την Αρχή, το αργότερο εντός δεκατεσσάρων (14) ημερών από τη λήψη της πιο πάνω επιστολής, ώστε να ειδοποιηθεί ανάλογα με ειδική επιστολή. Τονίστηκε, επίσης, ότι σε περίπτωση που δεν ληφθεί οποιαδήποτε απάντηση μέσα στις πιο πάνω προθεσμίες η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου θα προχωρήσει στην επιβολή κυρώσεων.

Ο οργανισμός με επιστολή της Δικηγόρου του, κ. Ελένης Πελεκάνου (Χρίστος Πατσαλίδης Δ.Ε.Π.Ε.), ημερομ. **11.11.2019**, υπέβαλε τις θέσεις / απόψεις του, για σκοπούς επιβολής κυρώσεων (**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'**).

Η Αρχή λαμβάνει υπόψη την απολογία του οργανισμού και τη δέσμευση ότι «θα επιδείξει τη δέουσα επιμέλεια στο μέλλον ώστε να μην υποπέσει σε τέτοιες παραβάσεις».

Ως προς τον ισχυρισμό που διατυπώνεται στην δεύτερη παράγραφο της επιστολής ημερομ. 11.11.2019, σχετικά με το ότι *η αναφορά στο εν λόγω περιστατικό έγινε χωρίς οποιαδήποτε αρνητική πρόθεση εναντίον του παιδιού «θύτη», ούτε προς υποστήριξη του «θύματος»* η Αρχή σημειώνει ότι δεν έχει αποδώσει οποιαδήποτε πρόθεση στον οργανισμό, την παρουσιάστρια και τα μέλη του πάνελ εναντίον οποιουδήποτε ανήλικου. Οι παραβάσεις, ανάμεσα σε άλλα, αφορούν στον **τρόπο** προβολής μιας είδησης, που δεν διεπόταν από την αρχή του σεβασμού της προσωπικότητας και του ιδιωτικού βίου ανήλικων παιδιών, για τα οποία μεταδόθηκαν στοιχεία τέτοια που οδηγούσαν στην αναγνώριση της ταυτότητάς τους και χωρίς να εξασφαλιστεί ότι δεν ενδέχεται να βλάψει σοβαρά τη σωματική, την πνευματική ή την ηθική ανάπτυξη των

εμπλεκόμενων ανήλικων παιδιών. Ως προς τον ισχυρισμό, στην ίδια παράγραφο, ότι οι παριστάμενοι στο πρόγραμμα «άθελα τους προβήκαν σε δηλώσεις και σχόλια παρασυρόμενοι από τη σοβαρότητα του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού» η Αρχή επισύρει αυστηρά την προσοχή του οργανισμού στην υποχρέωση του να διασφαλίζει την προστασία ανήλικων παιδιών και να χειρίζεται δεοντολογικά τα περιστατικά που εμπλέκουν ανήλικους. Όταν προβάλλεται ένα θέμα που αφορά ανήλικα παιδιά και στηρίζεται αποκλειστικά σε μια δημοσίευση στο κοινωνικό δίκτυο facebook, κατόπιν γίνεται συζήτηση στο στούντιο χωρίς συναίσθηση της σοβαρότητας ότι αποκαλύπτεται η ταυτότητα ανήλικων παιδιών, χωρίς να καταβληθεί οποιαδήποτε προσπάθεια να διεξαχθεί εκ των προτέρων διερευνητικό ρεπορτάζ, χωρίς να ζητηθεί η άποψη των αρμόδιων φορέων, όπως εκπαιδευτικών ή ψυχολόγων του σχολείου ή του Υπουργείου Παιδείας, τότε ο οργανισμός δεν μπορεί να επικαλείται τον ισχυρισμό ότι «άθελα τους» η παρουσιάστρια και τα μέλη του πάνελ προέβηκαν σε δηλώσεις. Πρόκειται περί μιας περίπτωσης όπου δεν τηρήθηκαν βασικές αρχές της δημοσιογραφικής δεοντολογίας και ήταν επόμενο ότι τα οποιαδήποτε σχόλια θα διόγκωναν την ήδη λανθασμένη ειδική αναφορά σε συγκεκριμένα ανήλικα παιδιά. Το σοβαρό φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού μπορεί να καλυφθεί από τον οργανισμό με ποικίλους τρόπους, όπως η φιλοξενία ειδικών επί του θέματος, με αναφορά γενικότερα σε περιστατικά, χωρίς να αποκαλύπτεται η ταυτότητα παιδιών, με προβολή θεματικών εκδηλώσεων κ.α.

Ως προς την αρχή της αντικειμενικότητας, φαίνεται να υπάρχει μια παρανόηση εκ μέρους του οργανισμού και η Αρχή επιθυμεί να διευκρινίσει τα εξής: η αναφορά στην αρχή της αντικειμενικότητας δεν συνεπάγεται την έκθεση ανήλικων παιδιών και την τήρηση μιας στάσης αντικειμενικότητας απέναντί τους, ούτε τη διερεύνηση του συμβάντος στη βάση «ακούγοντας και τις δύο πλευρές», όπως αναφέρεται στην τρίτη παράγραφο της επιστολής ημερομ. 11.11.2019, εννοώντας τις δύο οικογένειες. Στα περιστατικά που εμπλέκονται ανήλικα παιδιά δεν υπάρχουν δύο πλευρές. Υπάρχει μία πλευρά: τα παιδιά. Και όλοι οι φορείς, των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών συμπεριλαμβανομένων, έχουν πρώτιστο καθήκον και υποχρέωση την προστασία τους, όπως προνοεί η Αρχή της Διασφάλισης του Συμφέροντος του Παιδιού, που είναι μια από τις τέσσερις βασικές αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Η αρχή αυτή καθορίζει ότι σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν το παιδί, είτε αυτές λαμβάνονται στη σφαίρα της δημόσιας είτε της ιδιωτικής ζωής, το συμφέρον του παιδιού πρέπει να είναι πρωταρχικής σημασίας. Η Αρχή επαναλαμβάνει, ως η Απόφασή της ημερομ. 25.09.2019, ότι ο οργανισμός έχει ευθύνη να προστατεύσει το συμφέρον του παιδιού ακόμη κι αν μια δημοσίευση έχει την έγκριση των γονέων ή κηδεμόνων του. Διότι ο οργανισμός έχει ευθύνη να προστατεύσει τα παιδιά έναντι όλων. Το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα πρέπει να εφαρμόζεται σε

όλα τα παιδιά χωρίς διακρίσεις και να προστατεύεται σε όλες τις περιπτώσεις όπου πρωταγωνιστής του θέματος είναι παιδί σε ρόλο θύματος, θύτη ή μάρτυρα, όσο και στις περιπτώσεις όπου το θέμα αφορά άλλα μέλη τη οικογένειάς του. Συνεπώς, η αρχή της αντικειμενικότητας δεν διασφαλίστηκε όχι επειδή ο οργανισμός δεν τήρησε ίσες αποστάσεις σε ένα περιστατικό με ανήλικους, αλλά στο ότι ο οργανισμός προέβαλε μια είδηση στηριζόμενος σε μια δημοσίευση στο facebook, χωρίς να γίνει αναφορά σε άλλα στοιχεία ενδεχόμενου διερευνητικού ρεπορτάζ, χωρίς ν' αναφερθεί εάν ζητήθηκε η άποψη των αρμόδιων φορέων, όπως εκπαιδευτικών ή ψυχολόγων του σχολείου ή του Υπουργείου Παιδείας και χωρίς εν τέλει να διαπιστωθεί εάν όντως επρόκειτο περί περιστατικού σχολικού εκφοβισμού και αν οι αρμόδιοι έδρασαν ή όχι. Οι τοποθετήσεις της παρουσιάστριας και των μελών του πάνελ παρουσίασαν ως γεγονότα τους ισχυρισμούς που διατυπώθηκαν στη δημοσίευση στο κοινωνικό δίκτυο facebook, χωρίς να παραθέσουν άλλα στοιχεία που να διασταυρώνουν ή να τεκμηριώνουν ή/και να παρουσιάζουν το φαινόμενο του μπούλινγκ σε ένα πλαίσιο που περιλαμβάνει απόψεις εξειδικευμένων ειδικών ή/και επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά. Απέδωσαν, επίσης, ευθύνες στους εκπαιδευτικούς, χωρίς να επιβεβαιώσουν τους ισχυρισμούς.

Η προβολή ή/και η εμπλοκή παιδιών σε περιστατικά που δημοσιεύονται από τα ΜΜΕ, υπό οποιεσδήποτε συνθήκες, πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και πάντοτε με πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων κάθε παιδιού του οποίου η περίπτωση προβάλλεται ή/και εμπλέκεται ώστε να μην προκληθούν αρνητικές συνέπειες στη ζωή τους όπως πόνος, στιγματισμός και παρεμβάσεις στην προσωπική του ζωή. Θα πρέπει να διασαφηνιστεί ότι η ταυτότητα ενός παιδιού δεν προστατεύεται μόνο με το να μην παρουσιάζεται το πρόσωπό του, αλλά με το να μην αποκαλύπτονται τα στοιχεία της ταυτότητας του ιδίου ή/και άλλων προσώπων της οικογένειάς του, ή/και δεδομένων της ιδιωτικής και οικογενειακής του ζωής ή στοιχεία τέτοια που ουσιαστικά να «φωτογραφίζουν» ή να προσβάλλουν το εμπλεκόμενο παιδί. Στην προκειμένη περίπτωση ο οργανισμός αναπαρήγε μια δημοσίευση μιας μητέρας στο κοινωνικό δίκτυο facebook, που περιείχε στοιχεία και δεδομένα της ιδιωτικής ζωής ανήλικων παιδιών τα οποία αναφέρθηκαν και ένα τρίτο που «φωτογραφήθηκε», αφού αναφέρθηκε ποια είναι η τάξη του (η τάξη της Μαρίτας, της κόρης της Θέκλας Κυριάκου) και το αρχικό του ονόματός του «Φ». Επιπλέον, το παιδί στιγματίστηκε ως «θύτης» ενώ σε καμία περίπτωση σε περιστατικά με ανήλικους δεν δίδεται αυτή η διάσταση. Το θέμα αυτό ως ειδικό θέμα δεν αποτελούσε καν θέμα που έπρεπε να καλυφθεί στην ειδησεογραφία. Ακόμα κι όταν ένα θέμα δικαιολογείται από τις εξαιρετικές περιστάσεις του ότι χρίζει δημοσιοποίησης η δημοσιογραφικής κάλυψης θα πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και πάντοτε με πλήρη σεβασμό όλων των δικαιωμάτων κάθε παιδιού του οποίου

η περίπτωση προβάλλεται ή/και εμπλέκεται. Στο υπό αναφορά πρόγραμμα, όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, θα μπορούσε να γίνει μια γενική συζήτηση για τον σχολικό εκφοβισμό και να μην προωθούνται απλοϊκά μηνύματα ότι οι εκπαιδευτικοί δεν πράττουν τίποτα και οι γονείς μπορούν να πάρουν τον νόμο στα χέρια τους. Ή ότι την ευθύνη για τα παιδιά που ασκούν σχολικό εκφοβισμό την έχουν οι γονείς τους ή ότι «δεν έχουν όλα τα παιδιά τις αρχές αυτές που πρέπει, για να διαχειριστούν μια τέτοια κατάσταση» και «τις συνέπειες όταν κάνουνε κάτι».

Εν όψει των ανωτέρω, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, αφού έλαβε σοβαρά υπόψη της όλα τα ενώπιον της στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων της απολογίας και των λοιπών γραπτών απόψεων του οργανισμού για σκοπούς επιβολής κυρώσεων, αποφασίζει όπως επιβάλει στον οργανισμό για τις παραβάσεις που έγιναν στις 26.02.2019, κυρώσεις ως ακολούθως:

- Για την παράβαση του **άρθρου 26(1)(ε)** (υποστοιχείο **1**) του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(I)/98 (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) το διοικητικό πρόστιμο των **€2.000**.
- Για την παράβαση του **άρθρου 29(1)** (υποστοιχείο **2**) του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(I)/98 (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) το διοικητικό πρόστιμο των **€3.000**.
- Για την παράβαση του **άρθρου 26(1)(α)** (υποστοιχείο **3**) του περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Οργανισμών Νόμου 7(I)/98 (όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα) το διοικητικό πρόστιμο των **€1.000**.
- Για την παράβαση του **Κανονισμού 28(1)** (υποστοιχείο **6**) των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π 10/2000) το διοικητικό πρόστιμο των **€1.000**.
- Για την παράβαση του **Κανονισμού 21(1)** (υποστοιχείο **4**) των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π 10/2000) η Αρχή επιβάλλει την κύρωση της **Προειδοποίησης**.
- Για την παράβαση του **Κανονισμού 21(3)** (υποστοιχείο **5**) των περί Ραδιοφωνικών και Τηλεοπτικών Σταθμών Κανονισμών του 2000 (Κ.Δ.Π 10/2000) η Αρχή δεν επιβάλλει οιαδήποτε κύρωση λόγω ομοιότητας των γεγονότων και συστατικών στοιχείων της παρούσας παράβασης με εκείνων του υποστοιχείου 1, στο οποίο έχει ήδη επιβληθεί κύρωση.

Ο οργανισμός καλείται να εμβάσει προς την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου το συνολικό διοικητικό πρόστιμο των €7.000 που του έχει επιβληθεί μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κοινοποίηση σ' αυτόν της παρούσας απόφασης.

Η Αρχή εφιστά την προσοχή του οργανισμού στο ότι δεν θα διστάσει να επιβάλει αυστηρότερες κυρώσεις σε περίπτωση που ο οργανισμός επαναλάβει παρόμοιας φύσεως παραβάσεις.

(ΡΟΝΑ ΠΙΕΤΡΗ ΚΑΣΑΠΗ)

Πρόεδρος

Αρχής Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου

N.X.